

me

Psychiatrzy twórcy

wywiady

pod redakcją
Sławomira Murawca

Psychiatrzy twórcy wywiady

Psychiatrzy twórcy wywiady

pod redakcją
Sławomira Murawca

Psychiatrzy twórcy wywiady

Spis treści

WSTĘP <i>Sławomir Murawiec</i>	7
DWIE RĘCE <i>Tomasz Jastrun</i>	9
CZY OBRAZEM JEST TO, CO WIDZIMY W RAMACH, CZY TEŻ TO, CO MOŻEMY SOBIE WYOBRAZIĆ POZA NIMI? <i>Maciej Żerdziński</i>	11
DWIEMA NOGAMI NA PROGU <i>Katarzyna Szaulińska</i>	31
WIEŻE NAUKI – POZNANIE ŚWIATA PRZEZ ZROZUMIENIE SIEBIE <i>Marek Krzystanek</i>	43
TRZY WYMIARY BYCIA: PRACA, TWORZENIE, ISTNIENIE – JAK BYĆ RAZEM? <i>Hanna Jurczak</i>	61
SZTUKA UZDRAWIANIA <i>Marcin Jacek Jabłoński</i>	77
CZY MUZYKA BARDZIEJ POMAGA PSYCHIATRZE CZY JEGO PACJENTOM? <i>Zbigniew Lew-Starowicz</i>	97

Wstęp

Podobno lekarz, który byłby równocześnie filozofem, byłby równy bogom. Jak daleko od tego ideału znajdują się lekarka lub lekarz psychiatra, którzy są równocześnie artystami? Lektura wywiadów zawartych w książce *Psychiatrzy-twórcy*, a także dzieł literackich oraz zapoznanie się z pracami graficznymi i malarskimi może pomóc odpowiedzieć na to pytanie. Może są bardzo daleko, a może blisko? Może są na różnych drogach, ale zmierzają w kierunku, w którym połączenie wiedzy i kreatywności, doświadczenia z pracy z pacjentami i poznawania samego siebie tworzy unikalne i głębokie treści. Te treści oddajemy w darze Czytelniczkom i Czytelnikom tej książki, aby pracowały w ich umysłach i emocjach i aby mogli oni ponieść je dalej.

Przyjmuje się, że najważniejsze książki w dziejach danej dziedziny medycyny to dzieła i podręczniki profesjonalne. Nazywane pieszczotliwie przez użytkowników cegłami, budują pałace naszej zawodowej wiedzy. To niewątpliwie prawda – są to dzieła wielkie i ważne, jednak kiedy przygotowywałem publikowane tu wywiady, towarzyszyła mi myśl, że pracujemy wspólnie nad równie ważną w dziejach polskiej psychiatrii książką. Książką, która w dobie unifikacji, gdy wszyscy kupują te same masowo produkowane gadżety, aby wyrazić swoją indywidualną tożsamość, pokazuje prawdziwe Osobowości i prawdziwie indywidualne wglądy w istotę człowieka i istotę świata. To nie tylko fascynujące, ale i przydatne. Autor każdej publikowanej tu wypowiedzi jest lekarzem/lekarką praktykiem, psychiatrą z wieloletnim stażem pracy klinicznej. A takie doświadczenie daje silne oparcie w rzeczywistości.

Kiedy w obciążeniu obowiązkami zawodowymi znaleźć czas na kreatywność? Trzeba mieć taką wewnętrzną potrzebę. Z takiej wewnętrznej potrzeby powstała Komisja ds. Kultury i Sztuki Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego (utworzona 2 czerwca 2015 r.). Inicjatorem jej powołania i pierwszym przewodniczącym był dr Dariusz Wasilewski – artysta i psychiatra. Niestety w książce nie możemy opublikować wywiadu z Nim, choć ten właśnie wywiad powinien otwierać niniejszy tom. Możemy Mu zadedykować tę pracę i podziękować za bycie z nami tak długo, a także za wieloletnią inspirację. Wyrazem tej inspiracji jest książka *Psychiatrzy-twórcy*, do której lektury zapraszam.

dr hab. n. med. Sławomir Murawiec
Przewodniczący Komisji ds. Kultury i Sztuki
Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego

Dwie ręce

Nie tylko odbieranie sztuki, ale też jej tworzenie poszerza horyzonty intelektualne człowieka. Psychiatrzy-artyści zdają się mieć głębszy wgląd w duszę człowieka, też tego, który jest pacjentem. Marcin Jacek Jabłoński uważa, że „tak jak leczenie jest sztuką, tak sztuka uzdrowia (arteterapia); ta pozorna dychotomia pomiędzy medycyną i twórczością zanika, gdyż obie te dziedziny czerpią z jednego źródła, jakim jest potrzeba czynienia świata lepszym, zdrowszym i piękniejszym”. Z kolei Hanna Jurczak mówi: „Z tańca, malarstwa czerpię energię, by towarzyszyć ludziom w wyborach i trudnościach. Czuję, że bez tego miejsca dla siebie nie byłabym w stanie spokojnie obcować z taką ilością cierpienia, z którą spotykamy się na co dzień jako psychiatrzy”. Czy wobec tego wizjonerska wizja artystyczna jest w pewnym obszarze tożsama z nowatorskim ujęciem terapeutycznym?

Świat człowieka doświadczającego problemów psychicznych jest niezwykle trudny do pojęcia, a jego supły trudne do rozwikłania. Ale bez zrozumienia niełatwo leczyć choroby psychiczne. Na pewno dzięki osiągnięciom nauki psychiatria ma teraz swego rodzaju przechyl w stronę leków, mówiąc potocznie – „chemii”, trudno się dziwić skoro dysponujemy coraz większą liczbą środków, które są skuteczne. Depresja, choroba XXI w., wydaje się szczególnym beneficjentem skuteczności leków. Ale są jeszcze jakże ważny słowny kontakt z chorym i – w końcu – terapia, więc rozmowa, wędrówka w głąb splątanej duszy chorego. A kto ma lepsze narzędzie do takiej wędrówki niż artysta? Z drugiej strony jakież to wielkie bogactwo móc spotykać ludzi, którzy potrzebują pomocy i wędrować w głąb ich dramatów. Jako pisarz zawsze jakoś zazdroszczę psychiatrom; po pierwsze tego, że próbują pomóc potrzebującym, a po drugie – zazdroszczę właśnie tej wędrówki. Jestem pewien, że psychiatra-artysta to bardzo twórcze i szczęśliwe połączenie.

Uważam zresztą, że każdy wybitny psychiatra, nawet nieuprawiający czynnie sztuki, musi być w głębi duszy artystą; w jednej ręce trzymać naukowe narzędzie, w drugiej empatię wspomaganą przez sztukę – tylko wtedy, gdy te dwa światy wspierają się nawzajem, leczenie może być skuteczne.

Tomasz Jastrun

Czy obrazem jest to, co widzimy
w ramach, czy też to, co możemy
sobie wyobrazić poza nimi?

Maciej Żerdziński

dr n. med. Maciej Żerdziński

– polski pisarz *science fiction*, z zawodu lekarz psychiatra, wieloletni ordynator II Oddziału Centrum Psychiatrii w Katowicach im. dr. Krzysztofa Czumy, właściciel prywatnej praktyki lekarskiej. Jest jednym z najciekawszych autorów polskiej fantastyki – „dał się poznać w latach 90. XX w. jako znakomity pisarz SF o niepodrabialnym stylu, nieraz szokujących pomysłach i umiejętności tworzenia znakomicie zarysowanych postaci”. Ważniejsze utwory literackie: *Korporacja Wars 'N' Guns* (1996 r.), *Opuścić Los Raques* (2000 r., nominacja do Nagrody Zajdla, nagroda Srebrny Glob) oraz *Imperium Hiacyntów* (2015 r.). Tłumaczony na języki czeski i rosyjski. W 2021 r. *Opuścić Los Raques* i *Imperium Hiacyntów* zostały wydane w formie audiobooków.

Człowiek o wielu pasjach artystycznych, z zamiłowania muzyk rockowy – autor płyty *Obserwacje* (zespół Insynuoso) – i rysownik (ilustracje, komiksy publikowane w wielu książkach i czasopismach).

W pracy medycznej Maciej Żerdziński jest uznawany za eksperta w dziedzinie zaburzeń obsesyjno-kompulsyjnych (autor m.in. obszernej monografii *Natręctwa* [2018 r.], *Poradnika dla chorych na zespół natręctw* i wielu innych prac naukowych; organizator trzech ogólnopolskich konferencji naukowo-szkoleniowych dotyczących zaburzeń obsesyjno-kompulsyjnych; nieustrudzony edukator w zakresie problematyki natręctw).